Ч. 125. Чернівцї, недїля дня 20. жовтня (2. листопада) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рентові оселї в галицкім соймі.

Ще не прогомонїло в мурах галицкого сойму обжалуванє гал. кр. ради шкільної піднесене пос. о. Богачевским за мачошене трактованє руского шкільництва, за секатуру руских учителїв при рівночаснім толєрованю найсоромнїйших вчинків польских учителїв і інспекторів, коли вони лиш викажуть талановитість в виборчих махінациях — а вже прийшла на порядок дневний нова благодать для галицко-руского селяньства в видї рентових осель. В ґенеральній дискусиї промовив проти сих осель перший пос. др. Могильницкий, доказуючи, що проєктований закон обмежує право розпорядимости власним майном і дає рентовій комісиї права необмежені. В суботу промавляв із питомою собі краснорічивостию пос. др. Олесницкий, виказуючи, що проєкт рентових осель зовсїм не є сконструований для добра селян, як се дїє ся в Прусах, Анґлїї, в Росиї а навіть як се зазначено в т. зв. Ramengesetz австрийскім. Другою хибою сего закону є те, що він не йде за природним ходом аґрарних відносин, бо середних 10-морґових посїлостий в Галичинї є всего 5 проц., вони або стоять добре і рентової пожички не потребують або задовжені, а тодї вони їм нїчо не поможуть. Трете лихо се неподїльність ґрунтів, яку вводить закон, що доведе на дїлї хиба до співласности і до получених із тим родинних невзгодин. Відтак хибою закона є те, що він нарушує соймову компетенцию, анґажує злишно краєві фонди. Та проти него промавляють крім річевих ще й мотиви народно-полїтичні. Рентові оселї се средство на кольонїзацию східної Галичини Мазурами, вони мають не допустити руского мужика до того, щоб він при парцеляциї набув кусень землї із банкротуючого двірского обшару. А до того ще можуть бути з нових осель утворені за згодою кр. видїлу і намісництва табулярні посїлости із вірильними голосами. Що названі польскі власти на ту згоду довго ждати не дадуть, се певно — отже йде туть о витворенє полїтичної майоризациї Поляків над Русинами — оттим то рускі посли проти сего шкідливого предложеня протестувати мусять. Відтак промавляв ще пос. др. Король, розвіваючи ілюзиї неначеб рентові оселї могли запобічи еміґрациї і роздроблюваню селяньских ґрунтів. Найважнїйшим арґументом, який склонює соймову більшість до ухвали сего проєкту, се витворенє польских вірильних голосів у східній Галичинї. Проти проєкту промавляв також селянин пос. Гурик. Але все безуспішно. За внесенєм пос. Могильницкого, щоби над тою справою рентових осель перейти до дневного порядку, заявило ся всего 7 послів. Розпочала ся дебата специяльна. До кождого параґрафу ставили рускі посли поправки — та всї вони перепали. Супроти того зложив пос. Олесницкий іменем руских послів по другім читаню заяву, що, коли мимо того річевого поведеня всї поправки перепадають, то вони в третім читаню сего закону удїлу не возьмуть. По сїм ухвалив сойм закон про рентові оселї і в третім читаню...

Оттак закінчив ся ще один роздїл книги про те, як більшість галицкого сойму дбала про польско-руску згоду.

Буковиньский сойм.

(Засїданє з дня 28. жовтня 1904).

Самоубійство однорічного охотника др. Тайтельбавма.

На засїданю соймовім із 26. жовтня вніс пос. др. Вайденфельд інтерпеляцию скріплену також підписами послів др. Штравхера, Николая Василька, Левицького, Тітінґера і Пігуляка, в якій запитує краєв. президента, чи звісно єму, що бл. п. Тайтельбавм допустив ся самоубійства через знущаня старших, та що задумує мінїстерство війни запорядити, щоби на будуче подібні події не лучали ся, та чи ц. і. к. мінїстерство війни винуватих у сїй сумній події належно покарає. На ту інтерпеляцию відповів краєвий президент др. Реґнер Бляйлебен: на соймовім засїданю із д. 28. жовтня ось так: Висока палато! У відповіди на звернену до мене а приналежну властиво до компетенциї ради державної інтерпеляцию п. посла др. Вайденфельда і тов. з д. 26. жовтня в справі самовбийства однорічного охотника 55. п. п. Тайтельбавма, яке він мав поповнити задля мнимего переслїдуваня зі сторони військових властий, маю честь оповідомити високу палату, що я предложив сю інтерпеляцию мінїстерству війни. Я позволю собі оповістити високій палатї, що військовий суд розпорядив, розслїдити сей траґічний і пожалуваня гідний случай і що очевидно особи, які до сего причинили ся, будуть покарані, наколи слїдство викаже їхну вину. Я просив-бим однак високу палату і загал, щоби перед сконстатованєм фактичної сторони та пожалованя гідних подій, здержали ся поки що зі своїм осудом і щоби усе поминули, що моглоб причинити ся хочби навіть до спорадичного непорозуміня з військом, з котрим доси, як зачуваю, не було конфлїкту.

Руска і румуньска мова в черновецкім учительскім семинари.

Інтерпеляция послів д-ра Скедля, Відмана і тов. до ц. к. краєвого президента, як заступника ц. к. правительства.

В цїли переведеня § 31. відд. 2. державного зак. народних шкіл з д. 14. мая 1869. в з. д. ч. 62 відповідно § 3 орґанїзацийного статуту ц. к. мужеской і жіночої семинариї учительскої з д. 31. липня 1886 ч. 6031 заведено при тій институциї курси для питомцїв нїмецкої народности в цїли наученя рускої а зглядно румуньскої мови.

Мимо того неможливо релятивно великому числу нїмецких питомцїв присвоїти собі стільки знаня рускої а зглядно румуньскої мови, щоби їх можна уважати кваліфікованими, учити сих язиків як викладової мови.

Через те стоять нїмецкі учителї під зглядом уживаня далеко поза учителями иньших народностий, що для них являє ся великим обмеженєм в їхній учительскій дїяльности в краю.

Заходить отже конечна потреба, щоби звернено більшу увагу на язикове виобразованє нїмецких питомцїв і щоби зреформовано істнуючі до тепер язикові курси, котрі ще збудовані на старій системі граматичного виобразуваня. Сесї курси повинно ся установити на практичних підвалинах, і щоби в першій мірі, як се вже тепер заведено в народних школах, звернено головну увагу на язикове виобразованє. Також могло-б в рамках теперішного статуту через поменьшенє числа годин в поодиноких предметах наступити незначне побільшенє числа годин в язикових курсах.

Підписані запитують ся проте ц. к. правительство:

„Чи ц. к. правительство готове запобічи представленим анормальним відносинам!“

Др. Скедль, др. Луцу, др. Штравхер, др. Відман, Калитовский, Ляндвер, др. Ончул, др. Смаль-Стоцкий, Сімйокович і Тітінґер.

Франц Михайлів.

VOX MYSTICA.

Др. Денисови Лукияновичеви в доказ щирої прихильности присьвячую.

(Конець*).

IX. Нехай не каже, що чудес не має,
хто здавив в серцю тихий зазив Слова,
нехай не каже, бо іде обнова,
що в домовинї трупи оживляє...

Нехай не каже, що чудес не має,
хто здавив в серцю тихий зазив Слова —
десь із віддалї йде весна чудова,
і пишним цьвітом пустелю вкриває...

Иде воскресення... Віра в тихе Слово,
що звялі серця воскресить наново
немов водиця цьвіт на лузї звялий.

Йде воскресення... Віра в Слово ясне
і в його силу мовби меч зі стали,
йде віра в Слово, що віки не згасне...
11. X.

X. Не кажіть, брятя, що чудес немає,
бо Слово каже: возьму воду синю,
що має море велике, безкрає
і підливати му нею пустиню.

Не кажіть, братя, що чудес немає,
бо Слово каже: бистру воду спиню,
що в сине море тече, проливаєсь
і з піль зелених я зроблю пустиню...

Не кажіть, братя, що чудес немає,
бо Слово каже: я розпуку чорну
і сум і тугу мов сухе бадилля
посеред поля постягаю, згорну,
знищу, а з ними і блїде бездїлля —
не кажіть други, що чудес не має...
11. X.

XI. Не кажіть братя, що чудес не має,
не проклинайте!... Проклони, ридання
мають полинуть в сьвіт неістнування,
звідкіля більше нїхто не вертає...

Ви скажіть серцю нехай не ридає,
хай здавить дико всї свої вагання,
всї малі болї і малі кохання
і хай до царства Правди поступає...

Візьміть у руки кремезнії весла
судна Спокою, Правди і Надїї
і не питайте, куди лодка несла

колись, нї звідки днесь ваш шлях прямує
і не питайте, куди вітер віє
й що проти волї вам судно прямує...
11. X.

XII. Ви добре чули? — Ридання покинуть,
віддати небу, що з неба, а людям
людське і хочби прийшло навіть згинуть,
розпуцї приступ заперти ід' грудям...

Чи добре чули ви? До Правди линуть
хочби супротив і Богу і людям,
хочби одній груди проти соток грудям
і хочби навіть у бою загинуть...

Хочаб навіть на шматки подерти
тїло у бою кервавім, завзятім
і хочби навіть у муках умерти,
іти потреба, не вільно вертати,
хотяйби серце подерти на чверти
в розпуцї — годї, не вільно вертати!...
11. X.

XIII. Чому ся тайна, що здавна до мене
вже загостила так вічно шепоче,
що треба серце розпалить студене,
а не сльозами заливати очи.

Чого ся тайна вже здавна до мене
так загостила, чого в мене хоче,
як в мене в груди серденько студене,
як менї жити на сьвітї не хочесь.

Чого і на що? задавити в груди
мойого болю вже нїчо не зможе,
нїхто напевно, анї Бог, нї люди —

не зійде збіже в засохлім городї...
Віддати людям, що людське, а боже
Богу, се можу — але більше годї...
11. X.

XIV. У своїй груди маю сум безмежний,
у груди маю крилату зневіру,
довкола бачу смуток безбережний,
що відбирає надїю і віру.

У своїй груди маю сум безмежний,
у груди маю крилату зневіру,
та знаю добре, що сум безбережний
зникне, загине — в се одно я вірю...

Ридаю тяжко, але коли бурі
вихром завиють, заплачуть дощами,
коли у мозку спомини понурі

мучити будуть мене до безтями,
Слово воскресне і заревить громом
і стрясе сумом наче громи домом...
14. X.

XV. Нинї я духом убогий а сили
не має в мене, щоби побідити,
щоби зачати знов наново жити,
щоби не класти ся ще до могили...

Нинї я духом убогий... Зломили
вихор і буря найкрасшії цьвіти
мойого серця й ще довго тужити
буду, нїм знова я наберу сили.

Нинї я духом убогий та силу
ще буду мати нїм зійду в могилу,
нїм мене тиха Нірвана огорне...

Я ще воскресну духом і пригорнесь
до мене Щастє — — — — — — —
— — — — — — — — — — — —
14. X.

XVI. Позір! Як тихо... Стелесь мрака сїра
понад давною тугою, риданнєм —
кому з нас в серцю не всихає віра
й знов не вертає зі щастя сьвітаннєм.

Позір! В великій наших душ сьвятинї
колись засяє огонь на престолї —
на душу власну я присягну нинї,
що ясне щастє задавить ще болї...

Позір! Підемо други в ту дорогу,
з якої люди вернути не могуть,
з якої (вірю, що певно) поверне

лиш Надлюдина — не звіра химерне
із палким зором, зі словом огненим
і з серцем в груди зівялим студеним...
14. X. 1904.

*) Гл. Ч. 109 „Буковини“.

Відповідь краєвого президента дня 28 го жовтня 1904.

На інтерпеляцию панів послів д-ра Скедля, Відмана і тов. звернену до мене на засіданю дня 25. с. м. маю честь подати високій палаті до відомости, що я ужию відновних старань, щоби питомці мужеской і жіночої семинариї учительскої набули потрібного знаня краєвих мов, котрі є, як я се признаю, в цілковитій згоді з панами інтерпелянтами, головною цілию кождої науки живих язиків в особенности, а специяльно краєвих.

Я постараю ся передовсім о се, щоби сесю галузь науки поручено учителям, котрі побіч доброї волї мають методичну зручність і поважну консеквенцию, яка до осягненя цїли, усім мабуть пожаданої, вимагає достачочного устного знаня мови.

Рускі учебники релїґії.

На інтерпеляцию п. посла Пігуляка і тов., звернену до мене д. 25. жовтня с. р. в справі друкованя руских православних учебників релїґії для ґімназий, маю честь на основі предложених актів оповістити високій палаті, що рада шкільна краєва прислані до неї рукописи безпроволочно дальше вдорожила (відіслала) і що она усильно підпирала апробацию сих учебників, щоби їх видруковано.

Я не залишу усильних старань у міністерстві віроісповідань і просьвіти, щоби в як найкоротшім часї наступило друковане сих, для науки православної релїґії в рускій мові необходимо потрібних учебників, і щоби в той спосіб могла з них користати руска шкільна молодїж.

Др. Штравхер мотивує своє внесене в справі установленя ранґових кляс для краєвих урядників, анальоґічно як і для державних.

Посол Николай Василько мотивуючи своє внесене в справі креованя окружного суду в Вижници, промовив: Висока палато! Я вже в писемнім мотивованю мого ввесеня, яке я предложив високій палаті, доказав в доволї вичерпуючий спосіб ноторичну конечність креованя окружного суду в Вижници. В першій мірі ходить менї о те, щоби висока палата відновила дотичні резолюциї, внесені ще минувшого року, не виводячи наново усеї ноторичної фактичности, яка усім панам звісна і щоби она не зволїкала важних нарад. В справі формальній ставлю внесене, сесе моє внесене відіслати до комісиї адміністрацийної. (Ухвалено.)

Посол др. Лупу мотивує внесене: „Взиває ся адміністрацийну комісию, щоби завчасу предложила соймови закопроект в справі розвязаня господарскої школи.

Сесю наукову інституцию заложено в р. 1871. з тою тенденциєю, щоби она підпирала господарскі інтереси. Трийцятилїтний досьвід научив, що інституция не сповнила сего призначеня. В часї від р. 1871—1901 окінчило 243 абсолвентів сесю школу, з тих 243-ох посьвятило ся господарскому званю 131 учеників, між тими 35 чужинців а 96 Буковинців; з тих 96 учеників стали 16 господарями, 14 иньших стали властителями більших посїлостий і посесорами. Прочі стали або доглядачами або посвятили ся лїсничому заводови. Видатки в цїли удержаня сеї школи не стоять в ніякім відношеню до єї поступів. Доглядачами прецїнь можуть стати також ті, що укінчили низші кляси.

В формальнім зглядї належить внесене до комісиї адміністрацийної. (Ухвалено).

Посол Еротей Пігуляк мотивує внесене: „Високий сойм зволить ухвалити, щоби теперішну громадску дорогу, яка веде через Усте-Путилю, Шпитки, Стебни, Довгополе, Конятин до Яблониці вчислено в катеґорию повітових доріг, а евентуально при скоршім украєвленю доріг, щоби єї втягнено в сїть краєвих доріг“.

Референт вказує з одної сторони на нужденну обставину а з другої сторони просить, щоби єго внесене поручено комісиї комунїкацийній. (Ухвалено).

Справу **реґуляциї учительскої платнї** розпочав референт пос. др. Штравхер в дусї поданої вже нашою часописею комісийної ухвали. Перший промовив рго проф. др. Волчиньский подаючи між иньшим, що число нар. шкіл на Буковинї до 1890 р. виносило 284, кляс 420 а учителїв 340, які брали платнї около 300.000 зр., а 1903 р. було шкіл 386, кляс 1099 учителїв 1209 із платнею 1,429.340 кор. Сей зріст шкільництва приписує бесїдник своїй партиї. А тут учителї займають ся аґітациєю, юдячи навіть одні верстви суспільні проти других. (Пос. Василько: А сьвященикам вільно аґітувати?) Учителї повинні посьвятити ся тільки школї. В подібнім дусї промовляв пос. др. Гальбан акцентуючи, що держава беручи величезні жертви краю — єму не дає нїчо. Він також дуже „печаливий“ шкільництво домагає ся, щоб учителї не роздроблювали своїх сил на иньшу дїяльність поза школою. Відтак промовив пос. Тод. Левицкий виказуючи велике значінє народної школи, без якої нема висшого шкільництва, не булоб без неї і сих послів, що засїли в сїм соймі. (Притакуваня). Учителї се огородники, що піклують ся дорогим розсадником — нашою молодїжию. Праця учительска важка, нераз працює і коло сотнї дїтий, тому й належить єя єму красша плата. Противні сему можуть бути хиба богачі, що мають приватних учителїв і пенсіонати але для селян треба доброї школи. (Оплески).

По нїм промовив пос. Калитовский зазначуючи, що перше полагоджено в соймі банк краєвий, а тепер в дискусиї банк шкільний. Та перший нїчо не поможе селяньству, коли воно не підійме ся на висший степень культури. (*Притакуваня*). Відтак наводить ще бесїдник яркі приміри учительскої нужди й апелює до правительства, щоб воно санкциєю санациї краєвих фінансів уможливило переведене реґуляциї платнї в дїло. Др. Лупу доказує, що числа наведені др. Волчиньским виказують те саме, що до 1890 р. для шкільництва не роблено нїчого, доки не увійшли до сойму нові люди. Відтак промовив ще раз в обороні своїх виводів пос. Волчиньский бажаючи теперішній більшости таких успіхів, як їх мала давна. (Пос. Василько: Пане проф.! лиш не складайте нам так лихих бажань!). По Абрагамовичу, Відманї і кр. президентї говорив пос. Пігуляк виказуючи звязь, яка заходить між зміною полїтичних обставин на Буковинї а просьвітною роботою, яка довела до того, що нарід має тепер права в своїх руках. Тепер забрав слово посол Николай Василько: Висока палато! При жадній дискусиї не знайдено стільки теплих слів, як се стало ся сегодня супроти учителїв. Кваканя, які дуже нїжно звучать і які хотять робити докори учительству, котре за нами аґітувало, не стоять в нїякім відношеню до усїх похвал і признань, яких сей стан дізнав з усїх сторін. Коли для нашого клюбу голови через величезну дїяльність для добра краю, є річию фізично неможливою забрати слово, вважаю моїм обовязком зазначити в імени „Вільнодумного Союза“ що коли Буковина має такий сойм і що коли сегодня ми чим раз дальше поступаємо, то те все завдячуємо по більшій части буковиньскому учительству.

Се повинно бути в повній палатї висловлене на адресу учительства!

По resume пос. Штравхера, в якій наткнено на те, що сойм горожаньских прав учителїв обмежувати не може і не буде. Проєкт серед оплесків ухвалено.

(8. засїдане з д. 31. жовтня 1904).

Наради веде кр. марш. бар. Юрій Василько і заст. кр. марш. др. Ст. Смаль-Стоцкий. Правительство заступає краєв. презид. др. Октавіян Реґнер-Бляйлебен. У впливі між внесенями і інтерпеляциями находить ся також отся:

Клопіт з дикамн.

Інтерпеляция посла д-ра Лупу і товаришів до п. президента краю, яко заступника правительства.

Вчера явив ся начальник громади Волока, Прокіп Василя Хлопина із волоцкими громадянами Іваном Кочеа, Тодором і Василем Кочеа із такою скаргою: Волоцкі господарі терплять що року велику шкоду в пільних овочах через диків, які походять із лїса приналежного до релїґійного фонду. Усї скарги селян заношені до управи дібр остали безуспішними, а селянам натякано, щоби диків стріляли. Із припорученя громадского начальника визичили собі господарі Івон і Василь Кочеї рушниць і стерегли через ніч своєї кукурудзи. І справдї вийшло із лїса релїґійного фонду стадо з 5 диків і спрямувало свій хід на вартуючих мужиків. Отся подія дійшла до відома жандармериї, яка перевела в тій справі слїдство а при тім сконфіскувала мужикам рушницю і мясо з убитого дика.

З огляду на те, що мужики на виразне поручене лїсових орґанів релїґійного фонду і громадского начальника, не маючи иньших інформаций мусять боронити свого і так невеличкого пільного збору уоруженою рукою, запитують підписані Вис. правительство:

1) Чи ся подія є правительству знана?

2) Що задумує ц. к. правительство зарядити, щоби мужики не зазнавали від орґанів безпеченьства перепон в стереженю своїх пільних зборів, та щоби волоцким селянам Івонови і Василеви Кочеям віддано сконфісковані рушницї і забране мясо із дика.

Чернівцї, дня 28. жовтня 1904.

Др. Лупу, Малик, Тітінґер, Авр. Ончул, Сімйонович, Бубурудзан.

Відтак веріфіковано вибір пос. Поповича а також переслано до поодиноких комісий внесеня поставлені на попереднім засїданю. Після того зверіфіковано вибір пос. Прункула. Протест проти єго вибору відкинено а він зобовязав ся зложити мандат до 21. листопада.

З порядку денного відчитав референт посол др. Ст. Смаль-Стоцкий в справі **вижницкої ґімназиї** отсей звіт: Високий Сойме! Від многих лїт вносить мійска громада Вижниця враз з довколичними громадами петициї о креоване середної школи в Вижници. В наслїдок того справа креованя середної школи а іменно руско-нїмецкої ґімназиї в Вижници вже від довших лїт стала предметом зрілої розваги ц. к. шкільних властий, так що ц. к рада шкільна краєва по основнім розслїдженю справи була свого часу спонуканою, поставити внесене у ц. к. міністерства о заснованє руско-нїмецкої (утраквістичної) ґімназиї. Справа готова до рішеня а всеж таки західна часть нашого краю не має ще доси своєї середної школи. Так отже зрозуміло, що так мійска громада Вижниця як також покликані заступники тих повітів заєдно будуть домагати ся сих

К. Юнак.

В гостї.

На площі недалеко зелїзничого двірця стоять три однокінки. Конї попасають, їдять свій обрік; а щоб і зеренце не йшло марно, то мішочки з оброком привязані коням до капейстра так, що кінь і рота з мішочка вийняти не може. Два вози, як то їх у нас зовуть „балаґули“, ще порожні. На одному сидить двоє людий... На серединї заднього сїдала сидїла товстопуза жидівка із довжезним загненим носом. Впрочім нїчого собі баба. Де-коли споглядала она на своє vis-a-vis, з котрим, здає ся, хотїла зачати яку говірку. Та єї сусїд, ще молодик без вуса — але в цвікері — не бажав нїякої розмови. Від часу до часу давав ся чути дуже делїкатними виразами. Кляв Йойну.

„Та їдьмо вже, бо я зараз злїзу з воза. Піду до того другого! Він казав, що зараз їде“.

Так він страшив жида, хоть не дуже хотїв йти до другого, бо той не мав анї одного пасажира.

— „Прошу до мене! Я таки впрягаю!“ кликав жид Хаїм.

Йойна подивив ся на Хаїма „басом“ і покричав на нього по жидівски, той усьміхнув ся і відійшов. Звернувшись до панича Йойна приговорював, щоб не злазити з воза.

— „Прошу, я їду. От і ще один пан пішов лиш до склепу. Він уже йде...“

Улицею йшло кілька людий. Йойна хапнув батіг і побіг до них. Одного вже тримав за рукав і тягнув до воза. Привабив трох. Грубий чоловік з черевом як гора сїв коло жидівки. По виду подавав на різника. Панок сей мав дуже міцний ланцух при годиннику, на нїм можна би безпечно утримати собаку на привязи. При ланцушку гойдали ся великі грубі срібні монети, на пальци золотий перстїнь з превеликим червоним хоть не дорогим камінєм. В руцї держав грубу кавулю. Отсе-ж бо то й є ознаки „ковбасників“.

Коло молодого панка з цвікером сїли два „тонші“ пасажири. По їхнїй одежі і лици, особлившому голеню борід можна було також легко пізнати, якого вони стану: — один швець, другий кушнїр. Молодий панок сердив ся на Йойну, що набирає всїлякої зволочі.

— Як тут сидїти інтелїґентному чоловікови з такими людьми?

Йойна стояв на дорозї й чекав на пана, що мав прийти зі склепу. Пан не приходив. Панич поглядав все то на Йойну то на годинник.

Та як тут було Йойнї виїзджати так скоро! Ледво приїхав, та і люди ще не поорудували. Годинник на вежі вибив дванайцяту. Сонечко почало печи. Звичайно як у лїтню пору. — На улицї не видно нїкого, хтоб ішов до Садаґури. Черевата жидівка посунула ся троха наперед, отворила парасоль і видуваючи з замахом весь вдихнений воздух, бурмотїла під носом: „Dus ist hejs, wie okrip“.

„Ну, Йойно! — їдемо?

„Зараз, зараз; вже йду витягати. Затрівожений Йойна вертав з дороги до воза, щоб зачинати впрягати. Став уже запихати солому в віз, привязувати клунки до загненої задинки. Робив усе повільно, щоб лиш минав час.

— „Puritz! Ech hab cigar-papir, ent filacht hotj ihr cigartetin? Nur auf a cigar!“ просив панича.

„Дам вам, але за те впрягайте скорше і їдьмо вже“.

Йойна запалив папіроску, подякував за тютюн і пішов впрягати. Щось коло шлиї було не в ладу, зачав вязати. Далї побіг до недалекого склепу по кавалок мотуза...

А сонечко пече. Пасажири повпрівали, втирають піт з чола. Панич знов глянув на годинник.

„Дві години й пів сиджу оттут. Тай жид десь щез“, говорив до себе.

От і чути голос Йойни. Вже йшов. З ним йшло сїм жидів і дві жидівцї, ще грубші від сеї, що вже сидїла на возї. Кожда з них мала якісь клунки. І всїх їх почав Йойна всаджувати на віз. Одна жидівка сїла з боку коло панича, а одна коло різника. Тром грубим було дуже трудно умістити ся в одному рядї, тяжше як тим чотиром в другім рядї.

Жидівки зачали посувати ся то в перед то в зад — шукаючи вигідного місця. Перша протягнула ноги чей за далеко, бо штуркнула колїнами в стегно панича. Та она собі з того нїчого не робила. Добре, що вигідно вмістила ся...

Від лївої сусїди йшов запах цибулї. „Хоть гинь!“ — думав панич. „Коби вітрець подув, а то спека страшна, а ще до того цибульовий дух і дихати не дають“.

вповні і цілком оправданих претенсий до середної школи. Покликуючи ся на причини, предложені в петициї міста Вижниці і на річеві виводи внескодавця пос. Николая Василька на засіданю з дня 25. жовтня 1904, як не меньше і на материял актів в тій справі, який лежить у шкільних властях, позволяє собі соймова комісия поставити внесене: Високий сойм зволить рішити: *„Взиває ся ц. к. правительство, щоб через як найскорійше заложене середної школи в Вижници відповіло найконечнійшій потребі образованя в середній школі населеня, замешкуючого судові повісти Путилів Вижницю, Вашківці і Станівці“.* — Резолюцию ухвалено без дискусиї.

По зреферованю кількох предлог краєв. виділу засідане замкнено. Слідуюче засідане в середу о 4. год. по пол.

Із клюбів і комісий.

Комісия леґітимацийна відбула 27. с. м. під проводом голови Николая Василька своє засідане. Правит. сов. Відман здавав справоздане про вибір п. Вартереса Прункула з повіту сільских громад Сучави і навів конкретні случаї, які через процес вийшли на яву, случаї намірених, а зглядно виконаних перекупств голосів. Справоздане наводить дальше, що в тім треба добачувати ушкоджене публичної моралї і поважне небезпеченьство усїх парляментарних принципів. Зваживши, що тут розходить ся головно о те, щоб запевнити законність виборів на будуче, щоби державна власть не потребувала інтервенювати, поручає ся приняти внесене, щоби високий сойм в той спосіб перевів доходжене, щоби вибрано двох членів високого сойму і їм приказано, удати ся до Сучави і на місци розслїдити конкретні случаї мнимо намірених а зглядно виконаних перекупств голосів, які наведені в протестї проти вибору пана Вартереса Прункула на соймового посла, та щоб они про вислїд свого доходжуваня здали звіт леґітимацийній комісиї і внесли в тій справі внесене в соймі.

Против внесеня референта заявив ся посол бар. Гормузакі, котрий поставив внесене, щоби на основі § 22 реґуляміну нарад домагати ся через краєвого маршалка о заряджене і виконане доходжень. Комісия малаб вислати двох членів, які би могли при посередництві полїтичного комісаря ставити запитане до сторін, яких має ся переслухати.

Перед голосованем над сими двома внесенями розвязала ся жива дискусия, в якій взяли участь посли Відман, бар. Гормузакі, др. Гальбан, др. Штравхер і як гість др. Ончул. Посол др. Ончул узасаднював рішучо і пориваючо конечність вислїдженя материяльної правди що до подій при виборах, через самих членів соймових з поминенем всякої формальности.

Опісля принято більшостию голосів внесене референта і ухвалено вкінци, просити краєвого маршалка, щоби він справу вибору по змозї як найскорше поставив на порядок денний в високім соймі і щоби над нею переведено розправу на тайнім засіданю.

* * *

Комісия конституцийна відбула д. 28 жовтня під проводом голови сов. д-ра Відмана своє засідане, на котрім взяв участь як правительственний заступник прав. сов. др Лягарнар. Посол др. Ончул реферував дальше аж до кінця проект нового реґуляміну громадского. Квестия двірских обшарів являє ся полагодженою по мисли умови. Відтак здавав др. Ончул звіт про громадску ординацию виборчу і дійшов до § 10 ого тоїж.

* * *

Комісия адмінїстрацийна відбула д. 28. жовтня своє засідане під проводом голови д-ра Лупу, на котрім роздїлено більше рефератів. Відтак здавав посол др. Скедль справоздане про отсї петициї, внесені до мійскої громади Черновець: 1. В справі просьби о призвіл якоїсь суми для видатків уквартированя війска. 2. В справі субвенциї для коштів опроцентованя і амортизациї інвестованого капіталу для будови касарнї Архикнязя Евгенія. 3. О злажене краєвого закона в справі переведеня вивозу сьмітя і Черновець і 4. в справі позволу принятя незаплаченого довгу в квотї 55.521 корон 41 сот. При першім справозданю, в котрім в основний спосіб наведено моральні і законні причини що до зобовязань позволу петициї розвязалась довша дискусия, в котрій взяли участь посли Богосевич, Сімйонович і Малик. Посол др. Штравхер як гість попирав горячо внесене референта, яке піднесено до закона.

Сесе внесене звучить: Високий сойм зволить рішити: „Дозволяє ся мійскій громадї Черновець для полекші тягарів військового уквартированя на р. 1903 і 1904 річну суму по 14.000 кор. з доходів краєвих“.

* * *

Комісия шкільна відбула під проводом голови д-ра Смаль Стоцкого своє засідане, на якім взяли участь як правительственні заступники др. Тумлїрж і Песіч.

Посли др. Гальбан і Калитовский реферували про більше число петиций спенсіонованих і активних учителїв.

Посол др. Смаль-Стоцкий реферував петицию громади Вижниці о заложене середної школи і петицию філії „Руска Школа“ черновецкого повіту о підвисшене навшалїй на удержуване чистоти в школах.

Посол Сімйонович поставив внесене о приняте отсих резолюций: „Взиває ся ц. к. раду шкільну краєву, щоби она на дальше не надавала посад учителям без іспиту зрілости і щоби таких учителїв які вже мають посаду, без іспиту зрілости не поручала більше ц. к. мінїстерству віроісповідань і науки до виїмкового допущеня до кваліфікацийного іспиту, при чім звертає ся увагу, що VII. арт. розпоряджень мінїстерства віроісповідань і науки з дня 31. липня 1886 р. ч. 6033 В. з. д. ч. 52 є виїмковою постановою, котра стала в нашім краю правилом і через яку цїла громада неукваліфікованих нормально учителїв на шкоду народного шкільництва здали кваліфікацийний іспит і дістали за те посаду. До посла прибула депутация учителїв і спонукала его поставити сесе внесене. Після пояснень посла д-ра Смаль-Стоцкого і шкільного інспектора краєвого д-ра Тумлїржа, що з одної сторони і без того не прибувають того рода учительскі сили а після нового законопроекта обсаджене такими силами являє ся виключеним, а з другої сторони що з хвилею, коли би сейчас ужито таких средств, мусїло би ся розвязати 250 шкіл, перейдено над тим внесенем до порядку денного.

* * *

Комісия конституцийна відбула під проводом голови сов. дир. Відмана дня 28. жовтня своє засідане, на котрім доведено до кінця специяльну дискусию в справі проекта громадскої ординациї виборчої. Проект принято вповні з виїмком деяких незначних змін.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 1. листопада 1904.

Посол Николай Василько почесним горожанином міста Кіцманя. Рада громадска міста Кіцманя ухвалила одноголосно на своїм засіданю з дня 29. жовтня іменувати посла Николая Василька за его великі заслуги для сего міста почесним горожанином.

„Gazeta polska“, „Zeit“ і „Дїло“ принесли були вістку, що в Чернівцях мав відбути ся минулої суботи з'їзд галицких і буковиньских руских послів — отже такого з'їзду зовсїм не було.

Із тов. укр. студ. „Січ“. На загальних зборах товариства, які відбули ся д. 30. жовтня вибрано на зимовий семестр 1904/5 р. ось такий виділ: Весоловский Ярослав, студ. прав, голова, Галущиньский Іван, студ. філь. заст. голови, Рудницкий Лев, студ. філь. бібліотекар, Гошовский Іван студ. філь. скарбник, Полек Микола, студ. філь. контрольор, Рожка Іван, студ. філь. писар, Стратичук Емануїл, студ. прав. архівар, Голубович Іван Евгенїй, студ. філь. господар, Добряньский Лев, студ. філь. 1. заст. виділ. Вальнер Едвард, студ. філь. 2 заст. виділ., Костецкий Володимир студ. філь. 3. заст. виділ., Филипович Іван, студ. прав, 4. заст. виділ. Головою научного кружка вибрано Домбровского Володимира, студ. філь., заступником голови Калиновича Володимира, студ. філь., писарем, т. Голоту Якова, студ. філь. Головою видавничого кружка став т. Калинович Володимир, студ. філь., писарем Стратичук Емануїл, студ. прав. Головою драматичного кружка вибрано т. Костецкого Володимира, студ. філь., писарем т. Любовича Миколу, студ. прав. — За виділ тов. укр. студ. „Січ“ в Чернівцях. *Весоловский Ярослав* голова, *Рожка Іван* писар.

Перші загальні збори консумцийного товариства „Взаїмна Вигода“ в Слободзії-Раранчи відбудуть ся в недїлю дня 13. листопада о 2-ій годинї 1904 з слїдуючим дневним порядком: 1. Отворене загальних зборів і обяснене статутів. 2. Вибір управи і ради надзорчої. 3. Вільні внесеня. — За тимчасову управу *Іван Пашківский.*

Загальні збори філії путилівскої товариства „Руска Школа“, відбудуть ся в Сторонци дня 8. листопада 1904, о годинї 12 ій в полудне, в домі п. Трусевича. Справа для учителїв гірских незвичайно важна, для того мож надіяти ся, що являть ся всї члени. З окрема запрошуємо п. товаришів новоприбулих у гори з Довгополя, Конятина і Стебнів, щоби прибули і вступили в члени нашої філії. До милого побаченя! — За Виділ: *Ю. Гордийчук*, голова, *М. Глїбка*, секретар.

Чи пропінацийний фонд має обовязок платити громадскі додатки? Перед двома роками живо розправлювано і в соймі і в радї державній над квестиєю, чи буковиньский пропінацийний фонд зобовязаний, заплатити громадскі додатки. Тепер рішив адмінїстрацийний трибунал при розправі переведеній дня 22. жовтня 1904 над жалобою пропінацийного фонду остаточно і принципіяльно, що пропінацийний фонд законно обовязаний заплатити громадскі додатки. При тім рішеню виходив адмінїстрацийний трибунал з того правничого становища, яке заступав адвокат др. Дугчак в своїй брошурі, яка появила ся перед двома роками п. з. „Чи пропінацийний фонд має обовязок платити громадскі додатки?“ В наслїдок того є управнені ті громади, в яких в роках 1890—1897 находили ся пропінацийні шинки, жадати від пропінацийного фонду припадаючих на роки 1890—1897 громадских додатків.

Окрадене церкви в Дорошівцях. Перед кількома днями вломили ся в білий день незвісні злодії до церкви в Дорошівцях, розбили касу і викрали з неї поверх 100 корор.

НАУКА, ШТУКА І ЛІТЕРАТУРА.

П. Роман Сембратович поза знаменитим веденем „Ruth. Revue“ находить ще тільки часу, що і по заграничних журналах поміщує статї в українських справах. Ось у 14. числї (Zweites Oktoberheft) франкфуртского двомісячника „Das Freie Wort“, ст. 542—547 стрічаємо его статю п. з. „Der russische Panslavismus und die Misssion des Zarenreiches“, у якій вміло навязуючи до актуальних питань теперішної европ. полїтики обговорює „царску ласку“ супроти України. *(яв)*

Переводи із Шевченка. В жовтневім випуску „Ежем. Литерат. поп. научн. приложеній Ниви“ помістив на ст. 273 і 274 Ів. Белоусов два переводи із Шевченка: 1. Когда бы встрѣтились мы снова, ти удивилась бы иль нѣть? 2. Молитви, які як замічує редакция, появлюють ся отсе вперве в российскій мові. *(яв)*

Марко Вовчок. **Народнї оповіданя.** Том III. Переклав Василь Доманицький. Накладом укр.-руск. Видавничої Спілки. З друкарнї наук. тов. ім. Шевченка у Львові. Ст. 333 8-ки. Цїна в оправі 3 кор. 80 сот. У сїй збірцї поміщені оповіданя: Маруся, Пройдисьвіт, Лимерівна, Тюлева баба, Глухий городок, які авторка написала після смерти свого мужа Опанаса Марковича у мові российській.

Конст. Случевский (* 26./VII. 1837) российский письменник помер 25./IX. ст. ст. Покійний писав повісти, („Виртуозы, Професоръ безсмертія“) записки з подорожий („По сѣверо-западу Россіи“, „Балтійска сторона“) а також і вірші лїричні і епічні. Замітнїйші із его лїричних віршів се циклї „Мгновенія“, „Изъ природы“, „Черноземная поооса“ „Пѣсни изъ Уголка“. Уголок — се було його майно над Нарвою на фінськім побережу, де він залюбки пробував. Із сего послїдного циклю було дещо переведено й на нашу мову Яр. Весоловским у фейлетонах нашої часописї з рр. 1902—3.

Переписка Редакциї.

Вп. Мр. в Р. Ваша допись випечатана в „Р. Радї“ із тамтого тижня. **Вп. І-п Ом-ский** в Пог. Вашої статї не уміщуємо, бо на полагоджуване справ приватних в часописи місця нема. „Заяву“ можемо помістити за оплатою належитости в „Надісланім“, — але заява руского учителя в рускій часописи хиба повинна вже бути зладжена в мові рускій. Чи не так пане Ом-ий? **Вп. Ф. Мів** в Б. Просимо Оркана перекладати.

За плечима панича сидїли жиди. Їм було вигідно, бо они привикли до такої їзди. Йойна впрягав коня. Сховав уже обрік, впорядкував шлиї; ще вязав ґудз на батозї.

„Ну вже їдемо!“ крикнув весело. „Зараз будемо в Садаґурі. Мій кінь як вітер“.

А конина стояла тихо, навіть мух, що сидїли на висторчених клубах та сьвіжих ранах, не зганяла. Не чула болю, слухала слів своєго господаря.

Ще було одно місце на передї коло Йойни і він дуже сумно дивив ся на улицю. Але тепер вже всї на нього кричали. І Йойна сїв.

„Вйо Шімель!“ — і віз рушив. Та проїхавши кроків з десять, Йойна весело крикнув — тр-р-р-р! Кінь став. До воза бігло ще двох пейсатих Жидів, а за ними підбігав плаксивий жидок. Двох умістив на передї, не лишаючи і для себе місця, малий жидок виліз на пакунки, що були приміщені на загненій задинцї. Йойна сїв на передку задинку, підклавши під себе грубий плащ і мішок з оброком та оперши ся ногами на дишли й орчику.

„Вйо Шімель!“ І колеса знов покотили ся в долину улицею. Конина бігла, як то кажуть, „свиньским трапом“.

Пізнїйше довідав ся панич, що та конина з „великого“ роду. От і зачав жид називати імена всїх тих баронів, що — як то кажуть — зійшли з псячого на собаче а в кождого із них був сей „цуґовий“ кінь. Ще й тепер він гарний, лиш біда, се казав Йойна дуже тихо, що він на одно око слїпий, а на друге не довиджує, бо має більмо.

Їдуть. Усї веселї — крім панича. Швець з кушнїром розмавляють про шкіри, різник оглядає ланцух від годинника, жидівки балакають про свої справи. Та говорить, що цибуля дорога, друга — які гуси були на торзї, третя балакає про яйця, кури і иньше. Кожда своє і кожда розуміє других, хоть балакають в один час. А Жиди, то вже й не казати. Їхньої мови і так не піймеш, як їх лиш два говорять між собою, а вже тільких, що на возї, то й думки не май. Звичайно як Жиди. Тільки панич пігнув голову в долину і не говорив нїчого. А й до нього нїхто не звертав ся з бесїдою, бо він собі був панич у цвікері.

(Конець буде).

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики Найбільший вибір ріжнородної обуви для Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і обуви Ф. А. Попера як також Чапека. панів, пань, і дітий. Черевики з Chevreaux, т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найліпшої сорти.

Товари футряні. Найбільший вибір дамских боа, як також всілякого рода зарукавків. Послідна новість. Шапки для хлопців, перскі кучми і иньші суконні шапки.

Товари зимові і вовняні. Правдиве Єґеровске і Д-ра Лямана біле, рукавички, огрівачі пульсів і колїн, огрівачі стїн, паньчохи правдиві вовняні, хусточки, онучі, чепці і. т. и. для пань, панів, дївчат і дїтий.

Конфекция блюзок Ґольфа і камізельок для пань, панів, дїтий, дївчат, до того жакети і чепці.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Піхлера і Синів в Ґрацу Борсолїна в Александриї. Найбільший вибір капелюхів Габіґа, найліпших і найдешевших фабрикатів з фільцу, льодену, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. Цилїндри і кляки після найновійшої моди

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дївчат, хлопців і дїтий.

Краватки і біле після найновійшої анґлїйскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних красках найліпшого рода, модні ковнярики, маншети і хусточки до носа.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найріжнороднїйшої конструкциї і амуніция. Кальоші і черевики до снїгу найліпших виробів.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начинє, нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Склад дамских і мужеских американьских черевиків незрівнаної якости виробу Гатгавая Зоулє і Гарінґтона в Бостонї.

AUSTRO-AMERICANA.

Австрийске сполучене акцийне корабельно-перевозове тов. в Трієстї.

Правдивий пасажирский оборот до Америки через Трієст-Ню-Йорк.

Ґенеральна АҐЕНЦИЯ для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ:

Ґольдлюст і Спілка

Чернівці, ул. Палати краєвої 6.

Для провінций принимає ся аґентів.

44 (5—10 с. н.)

Цїни їзди до Америки

першоклясовим поспішним і почтовим парівцем. — Їзда через океан тріває 6 день.

Проста лінія без пересїданя.

Цїни їзди III. клясою:

з Гамбурґа до Ню-Йорку . . . . К. 118.— 45 (5—6 с.)
з Антверпії до Канади (Quebec) „ 94.—

розуміє ся з цїлим утриманем через час їзди на корабли. — Всяких инших інформаций що до їзди в **Полудневу Америку, Африку** як також їзди для приємности **по середземнім морю** уділяє концесіоноване ц. к. міністерством справ внутрішних **бюро подорожне**

(лінія Гамбурґ—Америка) в Чернівцях,

Герман Мітельман, улиця Ратушева ч. 11.

10 дека чеколядових обламків 10 кр.
1 кільо „ „ 95 „

Ручить ся за чистість, без мучної перемішки. 51 (2—24)

До набутя в торговли делїкатесів

Кароля Шіфера

Чернівці, улиця Темплї число 1.

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарнї товариства „Рускої Ради“

отворена

в недїлю і сьвята від $^1/_2$10 до 11 год. рано

Філїя в ЧЕРНІВЦЯХ

ул. Ратушева ч. 17.

50 (2—10) с.

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми **в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“**

МАҐАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дїтий.

Маючи поверх 20-лїтну практику в тім заводї — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми **Якова Ґольда,** — маємо надію що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Ґольда, так і нашу ново отворену буде посїщати, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кождім зглядї вдоволимо Вп. П. Т. Пиблику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлер і Штернберґ

маґазин одягів.

СТАЛІ ЦІНИ НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (21—25)

Марка охоронна: **котвиця**

LININENT. CAPS. COMP.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий **усмирюючий лїк на втиранє** по цїнї 80 сот., 1·40 кор. і 2 кор. можна купити у всїх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшах з нашим охронним знаком „**котвиця**“ з аптики **Ріхтера** і для осторожности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 46 (5—40)

Аптика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празї, улиця Єлисавети ч. 5.

Адвокат 43 (6—10)

Др. ТЕОДОТ ГАЛІП

відкрив і провадить

АДВОКАТСКУ КАНЦЕЛЯРІЮ

в Чернівцях, ул. божниці (Tempelgasse) 8.

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена

в недїлю і сьвята від $^1/_2$10 до 11 години рано.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Іван Захарка.